

Pauli Kiuru kok ym.

Kirjallinen kysymys vesistöjen säännöstelylupien uudistamistarpeista

Eduskunnan puhemiehelle

Suomen ympäristökeskuksen tietojen mukaan Suomessa on noin 350 säännösteltyä järveä. Viime vuosina ja varsinkin viime kesänä järvivesien korkeudet ovat olleet erityisen alhaalla Länsi- ja Keski-Suomessa.

Esimerkiksi Kokemäenjoen vesistön isoista järvialtaista ainakin Roine, Mallasvesi, Vanajavesi, Pyhäjärvi ja Näsijärvi ovat olleet huomattavasti normaalia alemmalla tasolla. Ilmastomuutoksen vaikutuksesta sateet ovat jääneet ennakoitua vähäisemmiksi, talvet ovat lyhentyneet ja vähäiset lumet sulaneet aikaisemmin kuin ennen. Myös kesien kuivat jaksot ovat pidentyneet.

Vesivaroja ei ole kertynyt järviin riittävästi. Vajeen paikkaaminen vaatisi reippaita sateita, mutta myös joustavaa vesistöjen säännöstelyä.

Tulvariskeihin on varauduttu suunnittelulla jo pitkään, mutta kuivuuteen varautuminen on jäänyt liian vähälle huomiolle. Kuivuudesta ja matalasta vedenkorkeudesta johtuvat kielteiset ilmiöt vaikuttavat virkistyskäyttöön, elinkeinojen harjoittamiseen, eläimistöön sekä ympäristöön.

Vesistöjä säännöstellään pato- ja voimalaitosrakenteilla vesilain nojalla myönnettyjen säännöstelylupien mukaisesti. Säännöstelyluvat saattavat olla jopa 50—60 vuotta vanhoja. Voimalaitosten luvat on vastaavasti sidottu vanhoihin säännöstelylupien juoksutus- ja padotusehtoihin, joita ei ole päivitetty.

Useat tahot ovat olleet yhteydessä eri viranomaisiin, mutta toistaiseksi he ovat käsitelleet asiaa lähinnä tulvariskien hallinnan ja voimatalouden näkökulmista. Kattava selvitys edellyttäisi kaikkien osapuolten ja toimijoiden kuulemista, johon ei ole löytynyt taloudellisia mahdollisuuksia. Kuultavia olisi laajalla vesistöalueella satoja tai jopa tuhansia: kuntia, yrittäjiä maanomistajia jne. Taloudellisten rajoitteiden puuttuminen ei saa kuitenkaan olla esteenä näin merkittävässä asiassa.

Kokemäenjoen vesistöön liittyvien säännöstelylupien muutoshakemukset ovat parhaillaan käsittelyssä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa. Lupamuutokset rajoittuvat kuitenkin vain kevättalveen eli niin sanottuun kevätkuoppaan. Vanhat säännöstelyrajat jäisivät voimaan keväällä, kesällä sekä syksyllä kuivuuden ja säännöstelymenettelyjen kielteisistä vaikutuksista huolimatta. Mikäli lupamuutokset toteutuvat hakemusten mukaisesti, mahdollisuus järvien vedenkorkeuksien alenemiseen jatkuu.

Kirjallinen kysymys KK 309/2019 vp

Nykyiset 50—60 vuotta vanhat säännöstelyluvut ovat perusteiltaan vanhentuneita. Ne eivät vastaa nykyisiä virkistyskäytön, ympäristöarvojen, talouden eikä suojelukäytäntöjen vaatimuksia. Myös lainsäädäntö on muuttunut ja täydentynyt.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miksi nyt meneillään olevissa säännöstelylupien tarkistuksissa ei päivitetä lupia yhtenäisenä kokonaisuutena huomioiden 50 vuoden aikana vesienkäyttöön liittyvien tavoitteiden, arvojen ja lainsäädännön muutokset,

onko vaarana, että muuttuneissa ilmasto-olosuhteissa ilman kokonaisvaltaista ja päivitettyä tarkastelua aiheutamme lisää ongelmia järvillemme ja eri intressitahoille ja

onko tarpeen kehittää lainsäädäntöä sekä suunnittelu- ja arviointimenettelyjä siten, että säännöstelylupien muuttaminen sujuvoituu?

Helsingissä 8.11.2019

Pauli Kiuru kok
Veijo Niemi ps
Anna-Kaisa Ikonen kok
Arto Satonen kok
Arto Pirttilahti kesk
Satu Hassi vihr
Sakari Puisto ps
Jouni Ovaska kesk
Sami Savio ps
Veikko Vallin ps
Sari Tanus kd
Marko Asell sd
Sofia Vikman kok
Jukka Gustafsson sd
Pia Viitanen sd